

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se primesc. — Manuscrisele nu se returnează.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în Brașov și la următoarele
BUREOURI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukas Nachf.,
Nux. Augenthaler & Emeric Lesser,
Heinrich Schalek, A. Oppelich,
Anton Oppelich.
în Budapesta: la A. V. Goldberger,
Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körút).
PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o serie garmond pe o colonă
10 bani pentru o publicare. —
Publicări mai dese după tariful
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL LXIV.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 2 fr. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franco, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 3 franco.
Se prenumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30, etajiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe 6 luni 12 cor., pe trei
luni 6 cor. — Un exemplar
10 bani. — ATĂT abonamentele
cât și inserțiunile sunt a se
plăti înainte.

Nr. 270.

Brașov, Joi 6 (19) Decembrie.

1901.

Din cauza sfintei sărbători de mâne, Joi,
St. Nicolae, țiarul nu va apăre până Vineri seara.

Lovitură de stat în Austria?

Cuvântarea, ce a ținut-o Dr. Koerber în ziua de 9 Decembrie curent și în care amenințase cu sistarea constituției și-a avut epilogul ei interesant și semnificativ. Declarațiile și atitudinea ministrului-președinte austriac făcuseră o adâncă impresiune în parlament și afară de parlament și au fost deșteptat marș îngrrijiri mai cu seamă în sinul Germanilor, căci aceștia, ca aderenți ai constituției, vedeau în cuvintele primului ministru o amenințare îndreptată direct în contra constituției.

De altă parte guvernamentalii se sileau să mai slăbescă puțin efectul cuvintelor rostite la 9 Decembrie și diceau, că șeful guvernului a voit numai să avertizeze camera. Opoziționalii slavii și conservativii clericali arătându-se mai indiferenți, susțineau, că pe ei nu-i poate spăria amenințarea cu lovitura de stat, fiindcă n-au fost niciodată aderenți constituției actuale centraliste.

În mijlocul acestei discuțiuni s'a adresat primului-ministru în cameră o interpelare importantă din partea grupului pangerman. A fost întrebare, dacă faima, că toate ar fi pregătite pentru sistarea constituției este adevărată sau nu; dacă este adevărată aserțiunea, ce i-se atribuie monarhului în privința aceluia și în fine dacă Koerber a făcut declarația sa dela 9 Decembrie a. c. cu conștientă coronei? Alături primul-ministru a răspuns la interpelare dicând, că nu este admis, ca corona să fie trasă în discuțiune. Cu privire la partea a doua a întrebării dișe, că dânsul ca șef al guvernului n'are timp de a-se ocupa de faime fără basă sigură, ăr încât pentru vorbirea sa din urmă, n'a dat decât o lecție fidelă a situațiunei, descoperind franc și fără rezervă întreaga ei serioșitate. Acesta a fost dator să și orii și când e gata a lua asupra-și deplina răspundere.

Deputații pangermani n'au fost mulțumiți cu acest răspuns, care nu le-a dat nici o deslușire asupra punctului delicat al cestiunei. De aceea și au și cerut ca răspunsul primului ministru să fie adus în dezbaterile camerei. Cererea lor a fost respinsă de toate celelalte partide.

Cu toate acestea neliniștea, ce au produs-o declarațiile lui Koerber nu s'a potolit. Marea întrebare este și rămâne însă dacă amenințările guvernului cu lovitura de stat vor avea efectul, ce-l dorește acesta, ca adică partidele din parlament să se modereze și să nu întindă pre mult cîrda postulatelor naționale și a intereselor de partid?

D-l Koerber de-o parte declară, că situațiunea e foarte serioșă și pune în perspectivă o lovitură de stat, de altă parte nu încetază a deștepta speranțe în posibilitatea unei înțelegeri naționale.

Correspondentul din Viena al lui „Pester Lloyd“ dișe cu privire la acesta: „Asupra loviturii de stat mai bucuros nu vorbim de loc, fiindcă nu voim a-ne juca cu focul nici în scris; de-o înțelegere națională trebuie însă să fim gata întotdeauna a vorbi într'un stat de naționalități ca Austria deore-ce cestiunile naționale pot fi pentru scurt timp suprimate, dăr la fie-care ocaziune dată ele ies din nou la ivelă și-și pretind locul lor în primele șiruri“.

Este foarte caracteristică acesta constatare, ce se face în foia șovinistă din Pesta și pentru starea de lucruri din partea de dincăce a monarhiei.

De ce nu vorbesc cu aceeași francheță gazetarii și corespondenții unguři și în ce privește jurstările de aici? Orî doră înțelegerea națională dintre poporele, ce compun statul ungar, să fie deja cu totul delaturată, și nu este și ea numai suprimată?

Nu numai noi, dăr și adversarii înțelegerii naționale în Ungaria vor recunoșce și trebuie să recunoșcă, că e numai suprimată și deci pôte să răsără la prima ocaziune priincioșă și să-și pretindă în șirul întâi, locul ce i-se cuvine.

Pentru universitatea italiană. În ziua de 14 Decembrie s'a ținut în Triest o mare adunare, în care s'a desbătut cestiunea universității italiene. Au participat 4000 de Italiani veniți din Istria, Tirolul de sud, Friaul și Dalmația, precum și reprezentanți ai studenților dela universitățile din Viena, Innsbruck, Graz. Era de față și primarul din Triest Sandrinelli. S'a votat o rezoluțiune în care înființarea universității italiene este prezentată ca o cerință a dreptății.

Mandatul lui Werner. Se știe, că o parte a alegătorilor din cercul Ighiă, au atacat cu petiție mandatul lui Iuliu Werner, pe motiv că acesta nu e introdus ca alegător în nici o listă electorală. Cu tot felul de apucături Werner a reușit, ca desbateră petiției să fie amănată până la finea lui Decembrie. Fostul mameluc banfyst, ăr astăzi șzelist din crescet până n talpi, s'a dus însuși în cercul care-l alesese, ca să renunțe la mandat, dăr tot-odată să se candideze din nou pe sine însuși pentru alegerea viitoare, care se va face la începutul anului viitor, când Werner speră să fiă introdus în vre-o listă electorală.

Din camera română.

În camera română, desbătându-se adresa la Mesagiu, au avut loc începând cu ședința dela 11 Decembrie st. n. nisce interesante discuțiuni, pe cari le dăm și noi în resumat:

C. Mille, cunoscutul socialist și mare apărător al tuturor străinilor, cu deosebire al Jidovilor, a ținut să se illustreze prin pretinsa apărare a intereselor țeranilor. Dânsul relevă, că parlamentul ar trebui să abordeze marea operă a reorganizării țării. Cel mai important element al vieții naționale este țeranul și cu toate acestea

adresa Camerei nu se ocupă de loc de situațiunea țeranilor. Mica proprietate se află într'o stare deplorabilă. Marele economist E. de Laveleye a avut totă dreptatea a compara casele țeranilor noștri cu locuințele primitive ale sălbaticilor. Guvernul liberal propusese la 1897 un proiect de lege relativ la crearea unei case rurale. De ce nu mai are curajul a supune acest proiect discuțiunilor Parlamentului? Populația rurală este degenerată fizicesce. Acusă clerul, că nu-și face datoria și este corupt. În comunele rurale se răsfață minciuna constituțională. Propune ca remediu pentru toate miseriile acestea, — sufragiu universal.

C. Stere, fost socialist, actualmente contopit cu partidul liberal, spune, că în partidul liberal nu sunt socialiști. D-l Mille a pronunțat un discours foarte democratic, partidul liberal însă lucrează cu multă înțelepciune la democratizarea țării în măsură, după-cum relațiunile economice ne vor impune necesitatea unor nouă forme politice. Guvernul actual are marea problemă de a ridica țera economiccesce. „Tinerimea generoșă“ (așa au fost numiți de către D-l Sturdza socialiștii intrați în partidul liberal), este gata a-i da tot concursul fără nici o condițiune. Vorbind de partidul conservator spune, că astăzi acest partid este divizat în două, unul care are de șef pe Gr. Cantacuzino și altul, care are de șef pe P. Carp. Cât timp partidul conservator nu va recunoșce supremația unui singur șef, numai partidul liberal este capabil a da țării un guvern durabil. C. Stere, continuându-și discursul și în ședința dela 12 Decembrie, vorbește despre crisa din România. D-sa susține, că această crisă este generală și nu numai România suferă de consecințele ei, ci și Rusia, Italia și celelalte puteri europene. De altă parte România intrând pe calea civilizației s'a augajat la multe sacrificii și abnegațiuni. Înainte cu 40 ani relațiunile economice erau de-o simplitate primitivă, importul era neînsemnat, cifrele exportului le întreceau pe ale importului. Astăzi este mai mare importul, decât esportul. Take Ionescu s'a pronunțat pentru introducerea capitalurilor streine. Dăr milioanele streine nu vor intra în țară, ci vor fi întrebuințate la cumpărarea materiilor necesare instalațiunilor industriale și se știe, că acestea tot în străinătate se cumpără. Deci introducerea capitalurilor streine n'ar fi utilă, decât marilor esplotatori germani, englesi, americani. Pôte d-l Carp să fie de altă părere. Oratorul susține, că la baza teoriei favorabile introducerii capitalurilor streine este o falsă concepțiune economică, care pretinde că toate țările sunt susceptibile a ajunge la înălțimea mării industrii moderne. Acesta nu este esact. Marea industrie nu se pôte întemeia, decât în marile țări, cari au număröse colonii. Alt-fel, producțiunea industrială negăsind debușuri pentru vințare, ar amenința țera cu o teribilă crisă, pentru-că este imposibil de a concepe o producțiune industrială, avînd singura tendință de a servi necesitățile piețelor interioare. Industria nu se improvizează. Rusia și Argentina s'au încercat și n'au reușit. În țările mici mecanismul acestor fenomene economice n'au alt rezultat, decât îmbogățirea marilor capitaliști străini, ăr industria națională nu câștigă nimic. România nu se pôte gândi deci, decât la crearea unor industrii accesorii, necesare agriculturii. Pôte vi-se pare, că acesta este o teorie reacțio-

nară, ea este însă sănătoșă și normală, dedusă din dezvoltarea noastră istorică și economică. Trebuie să recunoșcem, că era iluziunilor a trecut; a sosit momentul de a privi realitatea în față. Doctrina mancheriană, teoria liberului schimb și a trăit traiul, un vînt de protecționism suflă din toate părțile. Acest protecționism este după logică necesar. Dezvoltarea economică a țării însă nu se pôte protegia, fără a protegia viața morală a locuitorilor săi. O mare operă ni-se impune, pentru regenerarea morală a țării! D-l Carp a făcut mult pentru a strica spiritul român.

P. Carp: N'aud ce spuneți, vorbiți prea încet.

C. Stere: Nu perdeți nimio cu acesta, căci ceea ce spun eu, nu e tocmai măgulitor pentru d'vostră.

P. Carp luând cuvântul dișe, că d-l Stere i-a adresat erii nisce cuvinte apröpe nepoliticoșe, ăr astăzi i-a făcut elogiu, pe cari nu le-a meritat. D-l Stere este om de mare merit. El pôte să fie de o natură puțin cam autoritară, dăr această trăsătură de caracter nu displăce omora. Un lucru însă îi lipsesce d-lui Stere și acesta este esperiența politică. D-l Stere vorbind de oele două partide a citat un pasagiu al M. Sale relativ la această. Cele două partide însă trebuie să aibă șefi tari, ca să pôtă face față tuturor necesităților. Unul din acești șefi sunt eu. Încât pentru capitalurile streine România fără aceste capitaluri n'ar fi putut realiza progresele ce le-a realizat în ultimele timpuri. Când noi vorbim de capitaluri streine, nu înțelegem ca statul să facă nouă împrumuturi în străinătate. Noi vorbim de inițiativa privată. Pentru a largi sfera de activitate a acestei inițiative, trebuie să facem să dispară toate obstacolele, cari se opun pentru moment la realizarea acestei idei. D-l președinte al consiliului este de altă părere. El preconizează ameliorarea situațiunei economice pe calea esolutivă a economiilor. Este de ajuns atâta? Eu nu cred. Aceste economii nu sunt, decât nisce paliative. D-l Sturdza a declarat, că speră, că va sta opt ani la putere. Eu nu vrâu să-l contradic, ca să-i fac plăcere. Dăr ce va face dânsul în acești opt ani pentru finanțele țării? Economii? Numai atâta? Acesta nu pôte fi lucru serios. Trebuie să dăm țării un nou avânt economic și să creăm nouă forme de producțiune. În organizațiunea și distribuțiunea impozitelor se impune n reformă radicală. Pentru aceste motive oratorul nu va vota proiectul de adresă.

Al. Djuvara luând cuvântul polemizează cu P. Carp, arătând, că formula d-sale relativă la reorganizarea impozitelor nu este proprie a lui Carp, ea este democratică și partidul liberal o urmăresce deja de mult. Despre junimiștii spune, că n'au nici drapel, nici ideal, ăr P. Carp pôte fi șeful, în jurul căruia să se grupeze câți-va clienți, niciodată nu va fi însă șeful unui mare partid.

M. Moisescu se ocupă de situațiunea clasei rurale, combatînd pe C. Mille și dovedind, că colorile negre, în cari aceste a descris starea țeranilor, sunt exagerate. Învătătorii nu sunt peste tot neglijenți și clerul nu este peste tot venal. Din contră sunt învățători, cari au făcut mari sacrificii pentru a-și împlini în mod demn misiunea lor.

G. Dragu face un studiu comparativ între situația economică a țării apusene și orientale.

M. Vlădescu declară, că în numele partidului conservator va răspunde la acuzațiile fără temei, ce s'au adus aici doctrinelor conservatoare. Istoria modernă a României este strîns legată de istoria partidului conservator, care a creat aproape toate marile instituții contemporane, înțelegând aici și pe partidul liberal (Camera protesteză). Protestațiunile d-voastră nu mă ating. Partidul conservator a determinat marile curente de idei, cari au străbătut societatea română în timpurile din urmă. În viața marelui organism, care este poporul român, partidul conservator reprezintă, după cum arată și numele, tendința de conservare. În domeniul politic s'a făcut tot posibilul pentru a dismembra partidul conservator. Declarațiunea făcută în senat de către D. Sturdza nu mai lasă îndoiială asupra acestui subiect. Intențiunea acasta este condamnată din toate punctele de vedere. Ea n'are alt scop, decât a produce o soluțiune de continuitate în evoluțiunea vieții naționale. Realizarea ei ar avea de consecință tulburări profunde în viața națională și istoria ne învață, că Robespierre și Marat nu se ivesc, decât în asemenea timpuri tulburate (Camera protesteză).

Președintele roga camera să respecte cuvântul oratorului, care este singurul reprezentant al partidului advers în cameră.

M. Vlădescu continuând spune, că L. Catargiu, șeful de odinioară al partidului conservator a fost întreaga sa viață sprijinul unității naționale și al dinastiei. Dacă partidul conservator a apelat câte-odată la mijloace brutale, acasta n'a făcut-o, decât pentru a restabili ordinea tulburată de liberali. Acțiunea sa era deci necesară. Măsurile financiare luate de partidul liberal, recunoscute, că au dat până acum bune rezultate, contestă însă, că cu simple măsuri de economie n'ar pute echilibra budgetul. Prețurile scăzute ale cerealelor sunt un fenomen aproape constant. Are guvernul mijloc la dispoziție pentru a birui această dificultate și dacă le are de ce nu pomenesc nimic de ele în adresă? Reproșeză guvernului intențiunile relative la convențiunile comerciale și nouele tarife vamale, ce se pregătesc în străinătate. Pentru aceste motive declară, că nu va vota adresa.

G. Panu se declară foarte mulțumit, că n'are să vorbească decât în numele său personal. Principiul conservării este un mare principiu logic al vieții, tăgăduescă însă că acest principiu ar fi reprezentat numai în partidul conservator. Și în partidul liberal se află acest principiu, altfel n'ar fi putut deveni acel mare partid, care este Adevărat că opera bugetară încă nu e terminată, dar cu puțină bunăvoință se va face și aceasta. Impozițiile propuse de P. Carp n'ar da rezultate în acest timp de criză și nici introducerea capitalurilor străine n'ar produce o îmbunătățire. Declară că va vota adresa.

Al. Marghiloman, luând cuvântul în ședința dela 13 Dec. spune, că concepțiunea liberală relativă la economia națională este inexplicabilă. Acasta este o concepțiune de artist, împrumutată din romanele lui Tolstoi, însă nu e de cât o concepțiune științifică. Adevărat, că debuturile industriei într'o țară mică sunt totdeauna dure, trebuie să scim însă, că aceste dureri se impun la o anumită fază a orii cărei dezvoltări sociale. Nu există religiiune, nu există sistem de cugetare, care să nu aibă la temelul său un mare sacrificiu și o mare durere. Introducerea capitalurilor străine nu cere reforma legilor noastre și introducerea acestor capitaluri este imperioasă, fiindcă statul are nevoie de nouă resurse, pentru a face față tuturor cheltuielilor sale. Noi ne am prezentat sistemul nostru economic, când am fost la putere, dar ne au împedat de a-l realiza. Este de mirat, că d-l Djuvara ne acușă de lipsă de patriotism, când noi am fost aceia, cari am grăbit venirea liberalilor la putere. Concepțiunea Cantacuzinescoilor a suferit eșec, concepțiunea noastră nu s'a putut impune și atunci fără să hesităm un moment, am preconizat venirea liberalilor... Djuvara preferă partidul cantacuzinist. Cestiune de afinitate morală. Întra hirotonia d-lui Sturdza și

între cea a d-lui Djuvara nu pôte cineva hesita. În fine este curios a vedea pe d-l Djuvara, liberal inconstant, judecând pe d-l Carp, care totă viața sa a fost conservator constant. D-l Djuvara ne face impresia de a fi vrut a fi desagrabil d-lui Sturdza. Noi am combătut cu vizirul deschis pe Ioan Brătianu și pe D. Sturdza, noi însă nici-odată n'am întrebuitat față cu deșii expresiuni de care a întrebuitat d-l Djuvara. Oratorul, de sigur, a oetit declarațiunea de obstrucțiune, patimele ferbeau și atunci era mai mult o afacere de sentiment decât o afacere politică. Dăr trebuie să reamintesc, că la această epocă, d-l Djuvara a lăsat pe d-l Sturdza singur și nu l'a apărât nici în ziua întâia nici în a doua. Eu nu m'am dus în strada Enei, recunosc însă, că moralmente am fost acolo. Și am fost în urma intrării din sala Dacia. Am făcut o greșală. Oratorul termină declarând că va vota contra adresei.

Dem. Sturdza în ședința dela 14 Decembrie spune, că afirmațiunile lui Vlădescu relative la evoluțiunea celor două partide nu sunt esacte. Evenimentele dela 1859, 1865 și 1877 și toate evenimentele mari ale istoriei contemporane se datoresc partidului liberal. Conservatorii nu se pot lăuda, decât cu regulamentul organic. Partidul conservator actual este în desagregațiune morală. Ia act de declarațiunea lui Marghiloman, care a recunoscut, că a făcut o greșală, când a fost moralmente de față la tulburările din strada Enei. Face critica sistemului economic al partidului conservator și declară, că bugetul conservator era un adevărat pericol pentru țară. Încât pentru reformele politice, partidul liberal nu va propune nici odată altele, decât reforme realizabile. Partidul liberal are idealul preconizat de Iustinian în cuvintele: „Honeste vivere“. Guvernul are de căucerit încă „Plevna interioară“, cum dicea Rosetti. Care este acea Plevna? „Honeste vivere, suum cuique“. *Sufragiul universal nu va pute fi realizat, decât mai târziu, ăr capitalurile străine sunt periculoase.* Ministrul-președinte termină spunând, că principialul scop al guvernului trebuie să fie consolidarea finanțelor țării (Apianse).

In jurul unui mandat.

Revenim asupra năvalei, ce se da în contra mandatului deputatului-național Slovac, Ioan Valasek, ales în ceroul Verbo. Se știe, că mandatul lui Valasek a fost protestat și petițiunea acasta a fost dezbătută în ședința de alaltăieri a senatului Curiei, prezidat de Andor Paiss. După ce Curia a respins excepțiunile de formă ale apărătorului Stefan Fajnor, s'au ținut pledoariile.

Dr. Iuliu Daranyi (susținătorul petiției) dice, că dintre cele trei motive invocate în petiție, una singură ar fi de-ajuns pentru ca deputatul Valasek să fie disqualificat pentru poziția de deputat. Anume, Valasek se fi nmbat din comună în comună cu oăta sa de Slovac și ar fi declarat resbu în contra patriei maghiare, contra guvernului și a funcționarilor. În turneul său „așiftător“ s'a dat jos în Krakova, caibul panslavismului, unde între altele a ăis: „Maghiarii se se ducă acolo de unde au venit, în Asia, ăr aici se fie așa cum a fost înainte o mie de ani“. Față de Maghiari n'a întrebuitat cuvântul uher, oi expresia batjocoritoare de *madar*. În altă vorbire a ăis: „Copiii slovaci se proteste în școlile maghiare“. Acusatorul se mai provocă la o broșură, pe care Valasek a distribuit-o printre alegătorii; broșura acasta glorifică „Matica“ și gimnasiile din Znic și Turcoț-St. Martin, pe cari guvernul le-a desființat pentru „tendințele lor anti-patriotice“. Cere în fine, ca Curia să ordone cercetare.

Apărătorul Stefan Fajnor (advocat slovac în Senice) spune, că Slovacii nu sunt nici dusmani ai statului, nici trădători de patrie. În primul punct al programului lor ei accentuează independența, unitatea și indivisibilitatea Ungariei. În programul acesta nu începe decit agitațiunea, ce i-se impută lui Valasek. Din Krakova, unde se dice, că a agitat, Valasek n'a căpătat nici un vot. Cetesce mai multe declarații ale cetățenilor de-acolo, cari constată, că Valasek n'a agitat contra patriei, nici n'a ăis despre Maghiari să meargă în Asia. În vorbire sa program Valasek dimpotrivă a accentuat cultivarea sentimentului de frățietate, susținerea independenței patriei ungare și concordia între naționalitățile din patrie.

Apărătorul constată mai departe, că în cazul de față pe lângă petiție se validităză și iuriurire oficială, fiindcă avocatul petenților a alăturat la petiție acte oficiale, cari n'a putut să și-le procure ca om privat.

Declară mai departe apărătorul, că Valasek n'a pronunțat o vorbire-program de felul celei citate în petiție. Numai atât e adevărat, că Valasek a cerut introducerea limbii slovace în școlile și la judecătoria, a cerut decit executarea articolului de lege 44 ex 1868.

După pledarii, Curia a decis să se facă cercetare cu privire la punctul din petiție, în care se afirmă, că Valasek a ăis: „Maghiarii să meargă de unde au venit, în Asia, și aici să fie așa cum a fost înainte cu o mie de ani“. Cu cercetarea a f. s. în-sărcinată Tabla reg. din Pojun.

Am relevat afacerea acasta pentru a se convinge oricine, până unde ducă fanatismul de rasă și la ce arme își iau refugiu șovinistii când e vorba de-a nimici cu orice preț un mandat al unui maghiar. Se pun piedeci colosale pentru a nu intra în dietă reprezentanții adeverați ai naționalităților, ăr decă totași se întempiiă să ajungă, furiele șovinismului turbat să ridică în două picături și dau năvală, ca să isgonească de-acolo pe cei-ce au intrat pe cale obla și cinstită.

Aici culminează era de „lege, drept și dreptate“ a lui Szeil!

Din străinătate.

Francia și Italia. Răsuindnd unei interpelări a lui Guicciardini cu privire la actuala agitație din Tripolitana și la politica franceză în Mediterana, ministrul Prineti a declarat, că recenta demonstrație navală a Francei nu putea sdruncina încrederea mutua dintre Francia și Italia. Acastă încredere este cu atât mai întemeiată din partea Italiei, cu cât dela o vreme guvernul francez a informat pe Italia, că convenția franco-inglesă dela 21 Martie 1899 marcheză pentru Francia, față cu țările și regiunile vecina cu fruntaria orientală a posesiunilor sale africane, cu deosebire în vilaetul Tripoli, o limită pe care nu are de gaud să o depășească. De atunci s'au schimbat între aceste două guverne explicații nete și satisfăcătoare din care rezultă o înțelegere deplină.

Cestiunea Mandgiuriei. Agenția „Reuter“ află din Peking, că dificultăți nouă s'au ivit în cestiunea convențiunei ruso-chineze cu privire la Mandgiuria. Două mari puteri au luat o poziție ostilă pretențiunilor rusesci. China e în perplexitate.

Mișcarea tinerilor turci. Din Constantinopole se auză, că poliția a descoperit un nou complot al tinerilor turci. Un mare număr de ofițeri sunt implicați în conspirație.

Demisiunea guvernului bulgar. În ședința dela 16 Dec. a Sobraniei ministrul-președinte Karavelov a spus, că nu se pôte realiza împrumutul proiectat și a declarat, că cabinetul își dă demisiunea. Invită apoi pe președintele Sobraniei să amâne camera până la constituirea noului guvern.

Din Făgăraș.

— 16 Decembrie 1901.

Ați s'au făcut alegerile funcționarilor comitatensi. Eță rezultatul:

Au fost aleși cu aclamațiune: de viceșpan Kapocsanyi Mor; president la scaunul orfanal Dr. Benedek Arthur; Asesori: Booskor și Aron Poparad.

Vicenotari la comitat: prim-vicenotar Bisztray, vicenotar II Csato Mihály, vice-notar III Jankovics Bela.

Fisolgăbirei: în Făgăraș Herseni, în Arpaș Urdea, în Șerca a Dombradi, în Bran Burdoși.

Cu majoritate de voturi au fost aleși de solgăbirei: Emil Bota, Rednic, Turcu, Szaboszlav, Meșter; — ăr de fisgal: Dr. Andrei Micu

SCIRILE DILEI.

— 5 (18) Decembrie.

Alegerea funcționarilor comitatului Brașov s'a săvârșit în congregațiunea, ce s'a ținut astăzi aici în casa sfatului sub președința contelui Stefan Lădăr. După vorbiriile îndatinate s'a procedat la alegerea comisiunei candidătore. Din sinul adunării s'au ales în comisiune K Schnell, notar, Dr. Lutz, deputat și Imrich, preot; numiți de șpanol au fost: Rombauer Emil, Orban F. și Papp F.

Candidarea s'a făcut în trei rânduri. Cu aclamare au fost realesi aproape toți funcționarii de mai înainte, începând dela viceșpan. Numai la postul de fisgal (advocat comitatens) s'a cerut votare. Au primit act. Dr. Eugen Meșianu 77 voturi, adv. Harmath 27 și Manarașan 4 voturi. Dr. Meșianu a fost deci ales. Membrii șai au votat toți pentru candidatul Românilor. În fine a făcut d-l șpanu câte-va nemulțumiri și funcționarii au depus jurământul.

Membrii familiei domnătore. Odată cu nascerea archiducesei Elisabetha Teresa, fiica archiducelui Francisc Salvador și a Archiducesei Maria Valeria (Nov. 19) numarul membrilor familiei domnătore s'a urcat la 67. Familia domnătore constă astăzi din Monarhul, 31 Archiduci, 35 Archiducese. Cea mai bătrână Archiducesă este Adelgunda, principesa de Modena, care s'a născut la 19 Martie 1823.

Stările din Torontal. Stări putredă domnesc în comitatul Torontalului. Nu de mult se lățise vestea, că guvernul va trimite un consilier ministerial cu o comisiune, care să cerceteze în comitat întreg mersul lucrurilor. Comisia s'a dus într'adevăr și s'a apucat de lucru. Resultatul a fost, că în contra prim-esactorului comitateussă ordonat cercetare disciplinară, căpitanul de poliție a fost suspendat pentru manipularea neregulată a banilor încredințați lui; mai departe contra a patru fisolgăbirei s'a ordonat cercetare disciplinară. Toate acestea s'au făcut în ajunul restaurării comitatense. Alaltăieri s'a făcut restaurarea în *Beckerecul mare*. La începutul adunării se lăți vestea, că fisolgăbireul Kajtar din Alibunar s'a împuscat. Kajtar este unul din aceia, pe cari comisariul Kaffka i-a suspendat, pe cari auume pentru defraudări și falșuri. Subimpresia acestei sciri s'a început restaurarea, care a decurs nu tocmai în liniște, fiindcă a fost ales cu aclamare de viceșpan Delimier, care nu e *persona grata* a șpanului Ronay.

Sava Șomănescu, cunoscutul mare proprietar și bun Român a făcut următoarele donațiuni: 40 pogone de pământ de moșia sa Liceni-Drăghiseni (Romanași) pentru înființarea unei școle de agricultură; 40 pogone din moșia Peșteana (Gori), asemenea pentru o școlă de agricultură; 40 pogone din moșia Șopot (Doj), tot pentru o școlă de agricultură. D sa a oferit și locurile necesare, îndatorindu-se să dăruie materialul trebuitor în cazul când ministrul ar voi să construească localuri anume. D-l Șomănescu dorind ca la Peșteana și Șopot să se înființeze și școle practice de meserii, a oferit localurile necesare, dărui și două resbu sistematice școlii din Șopot. În același timp, d-sa a oferit întreținerea completă pentru măestru de lucru. Găvrosă faptă a d lui Sava Șomănescu vorbest dela sine.

Misiune japoneză în România. S'au anunțat sosirea în București a unei misiuni japoneze, compusă din mai mulți funcționari superiori ai ministerului în Istruiri, și mai mulți ingineri savanți din Japonia s'au face studii asupra esplotărilor românești.

Dela Tipografia „AURORA“, A. Todoran

— din Gherla — Szamosujvár, —

se pot procura următoarele cărți:

Preț. Coróne.
 Cuvântări pe Dumineci. Tom. I. de renumitul orator — în D-nul adormitul — *Iustán Popp*, 48 predicii pe 38 Dumineci . . . 4.40
 Cuvântări bisericesti (acomodate pentru ori-ce timp) de I. Papiu, Tom. I. Ed. II. 2.40
 Cuvântări bisericesti la tóte sêrb. de peste an de I. Papiu . . . . . 3.—
 Cuvântări funebrele și iertăciuni pentru diferite casuri de mórte, întocmite de I. Papiu . . . . . 3.—
 Cuvântări funebrele și iertăciuni. Din autori renumiți, prelucrate de Tit Budu, vicar . . . . . 2.—
 Catechese pentru pruncii școlari de Tit Budu, vicar . . . . . —.80
 Cuvinte de aur sêu învățături înțelepte date de un părinte fiului sêu, din operele lui J. H. Campe, trad. de I. Sonea . . . 1.60
 Dumneșeasca liturgie a celui dintru sfinți părintelui nostru Ioan Chrisostom, de Ioan Boros . . . . . —.50
 Mama Sfântului Augustin, tradusă de Salba . . . . . 2.—
 Manual catehetic pentru primii ani școl. de Basiliu Rațiu . . . . . —.80
 Predice pentru Duminecele de peste an, compuse și elucrate după Catechismul Deharbe de Vas. Christe. Tom. II. dela Dumin. XI. după Rosalii până la Dumin. Vameșului 1.60
 Istoria icónei Pr. C. Verg. Maria dela Nicula . . . . . —.20
 Bocete, adecă cântări la mórți, adunate de I. Pop Reteganul . . . . . —.80
 Nu mă nita. Colecțiune de versuri funebrele, urmate de iertăciuni, epitafeș. a. —.50
 Omul și lumea, cântări funebrele de Aron Boca Velcherianul . . . . . —.16
 Albina și leneșul de Aron Boca Velcherianul . . . . . —.20
 Amintiri din Grecia de Teodor Bulc, profesor gimn. 1.20
 Buchetul. Culegere de cântece, culese de I. P. Reteganul, broșat . . . . . —.50
 Barb Cobzarul. Novelă orig. de Emilia Lung . . . . . —.20
 Cântul în școala poporală de Iuliu Pop, inv. Năsêud, Praxă. Teorie. Cânturi —.60
 Cartea ilustrată pentru copii și copile. Cu 18 ilustrațiuni, de G. Simu . . . . . —.70
 Carnetul roșu. O interesantă novelă nihilistă, trad. din germ. de Moșul . . . . . —.60
 Cartea plugarilor sêu povestiri economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor și celelalte ramuri ale economiei de I. Georgescu . . . . . —.50
 Codrean, Craiul codrului, de George Simu . . . . . —.12
 Cântăreța. Novelă de Dem. Dan . . . . . —.30
 Carmen Sylva, Prelegere publică ținută prin V. Nicoră, prof. gimn. — Cu portr. M. Sale Reginei României. . . . . —.20
 Chiuituri de car. strigă feciorii în joc, de P. Reteganul . . . . . —.56
 125 Chiuituri de car. strigă feciorii în joc . . . . . —.24
 Cu vârful penei Scrieri satirico-umoristice de Anton Popp. I. Monológe. II. Humor și satiră. O broșură foarte petrecătoare . . . 1.—
 Din povestile lui Esop de Aron Boca Velcherianul . . . . . —.16
 Din trecutul Silvaniei. Legendă de Victor Rusu . . . . . —.60
 Dile negre. Versuri de Petrea dela Clușiu — cu o prefață de G. Simu . . . . . —.30
 Felicitări în poezii și prosă la Anul-Nou, ziua născerei și ziua numelui către tată, mamă, moș, unchiu, mătușe, nănași, tatori, preoți, învățatori și binefăcători, precum și alocuțiuni și vorbiri cu diferite ocașii școlastice, de George Simu . . . . . —.40

Preț. Coróne.
 Filoxera omenimei. Câte-va cuvinte despre vinars, de A. Boca Velcher. —.16
 Geografia și Istoria în școala poporală. Manual compus conform planului de lecțiuni a d-lui V. Petri pentru cl. IV., V., VI., de T. Petrișor, învățator . . . . . —.80
 Gruia lui Novac . . . . . —.20
 Horia lui Pinte Vitézul . . . . . —.12
 Idealul pierdut. Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinar . . . . . —.20
 Indreptar pentru ortografia română, de Vas. Dambrava . . . . . —.24
 Im: őrăția țiganilor pe vârful unui plop de A. Boca Velcherianul . . . . . —.16
 IONEL. Educațiunea unui bun copil, catte pentru părinți și educatori. de V. Gr. Borgovan . . . . . 2.—
 Ifigenia în Tauria. Tragediă în 5 acte. După Euripide, tradusă în versuri de Petru Dulf . . . . . —.60
 Lira Bihorului. Balade populare de Antoniu Popp . . . . . —.40
 Lira Sionului sêu cântarea sêrbătorilor. — Poezii religioșe-morale, lucrate după Sf. Scriptură, de A. Boca Velcherianul, cu o precuvântare de G. Simu . . . . . —.50
 Monológe de Antoniu Popp:
 Nr. 1. Pe neaștepte . . . . . —.08
 Nr. 2. Pentru-ce am rămas flăcău bătrân . . . . . —.16
 Nr. 3. La Anul-nou . . . . . —.08
 Nr. 4. Ce nici prin minte nu mi-a trecut . . . . . —.08
 Nr. 5. O pățanie . . . . . —.08
 Merinde dela școlă sêu învățături pentru popor, culese din ȋiarul unui școlar, de Dr. Georgiu Popa 1.20
 Miseriile sociale. Novelă de P. C. Z. Rovinar . . . . . —.30
 Mesa Someșană. Poezii populare române din jurul Năsêudului. Adunate și aranjate de Iuliu Bugnariu, Partea I. Balade —.05
 N-rii 76 și 77. Naratiune istorică după Wachsmann, de I. Tanco . . . . . —.40
 Nopti de iarnă. Novele pentru popor de G. Simu 1.20
 Opaguri. Cât cioplite cât pilita și la lume împărțite, de I. P. Reteganul —.80
 Opera unui om de bine. Novelă origin. — continuarea novejii „Idealul pierdut“ — de Paulina C. Z. Rovinar . . . . . —.20
 Păcălitul. Monolog comic de Antoniu Popp. Prețul . . . . . —.08
 Poezii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Un volum de 102 pagini, cuprinde 103 poezii bine alese și aranjate. Prețul red. (dela cor. 2.40) la 1.20
 Povestea Pascui sêu creștința deșertă poporală. De Ar. Boca Velcherianul —.16
 Părintele Nicolae. Schițe din viața preoților, de G. Simu . . . . . —.60
 Pietatea poporului român, sêu cântări evlavioșe pentru cei-ce merg la mănăstire, la locuri sfințe și în procesiuni. Compusa de doi preoți gr. cat. Murășeni din diec. gr. cat. a Oradei-mare . . . . . —.20
 Pe pragul mormântului. Versuri funebrele, de G. Simu . . . . . —.50
 Păcălă și Tândală. Poveste de G. Cătană . . . . . —.20
 Prietenul sâtenului român. Sfaturi în formă de dialog pentru elevi și adulți, compus de I. P. Reteganul . . . . . —.60
 Pilde și sfaturi pentru popor de I. Popp Reteganul . . . . . —.60
 Probitatea în copilărie. Schiță din sfera educ. după Ernest Legouvé . . . . . —.12
 Povestile Bănatului, de George Cătană, învățator. Tom. I, II, III & 50 fil., tóte 3 tomurile 1.30
 Reguli și sfaturi bune pentru pruncii școlari, de Ar. Boca Velcherianul . . . . . —.20

Preț. Coróne.
 Renașterea limbii române în vorbire și scriere, de Dr. Gr. Silași, broș. II. și III. Prețul fie-ărei broș. . . . . —.80
 Ambele de-odată 1.40
 Risetete și zimbete de Tit. V. Gheaja —.60
 Românul în sat și la óste, de Ioan Pop Reteganul . . . . . —.30
 Sebite din Italia de Teodor Bulcu, profesor gimn. . . . . 2.—
 Supplex Libellus Valachorum. 1791. — Text original, de Dr. E. Dăian . . . . . 1.—
 Suspîn și zimbire. Poezii și prosă de Ant. Popp . . . . . —.80
 Starostele sêu datini dela nuștile Românilor ardeleni de I. Popp Reteg. —.30
 Trandafir și violele. Poezii populare de I. P. Reteganul. Edițiunea a III. . . . . —.60
 Țiganul la mănăstire. Poveste în versuri de Ar. Boca Velcherianul . . . . . —.16
 Țiganul în Raiu. Poveste în versuri de Ar. Boca Velcherianul . . . . . —.16
 Ultimul sicăstru. Tradițiune de George Simu . . . . . —.12
 Un cuvânt către frați români despre filoxera omenimii sêu vinarsul. de Aron Boca . . . . . —.20
 Versuri de dor, adunate din poezii români de A. . . . . —.50
 Indreptar teoretic și practic pentru învățământul intuitiv, de V. Gr. Borgovan. Ediția III. 2.40
 Omul. Noțiuni din Anatomie și fiziologie și reguli igienice pentru conservarea sănătății și a corpului omenesc, de George Cătană . . . . . —.50
 Orar General pentru școala română cu 6 clase și cu un singur învățator, de Georgiu Magyar . . . . . —.80
 Viața P. C. Verg. Maria, de C. Darabant . . . . . —.30
 Zina Câmpiei, de A. Boca Velch. —.16
 Zidirea lunei, Adam și Eva. Originea sfinței cruci și cele 12 Vineri, de I. Popp Reteganul . . . . . —.16
Cărți de rugăciuni:
 Icoana sufletului. Carte de rugăciuni și cântări bisericesti, frumos ilustrată. Prelucrată și edată cu permisiunea mărutului ordinariat diecesan gr. cat. de Gherla prin Vasiliu Păteășiu, preot gr. cat. în Hotoan. Ediț. V., corésă și amplificată. — Legată simplu . . . . . 1.—
 legată în pânză 1.60
 legată în piele 3.20
 „ „ catifea . . . . . 5.—7.60
 Mărgăritariul sufletului. Carte bogată de rugăciuni și cântări bisericesti, foarte frumos ilustrată. — Prețul unui exemplar legat simplu . . . . . 1.—
 legat cu pânză 1.60
 „ „ piele și aurit 3.20
 „ „ legătură de lux . . . . . 5.—7.60
 Micul mărgăritar sufletesc. Carte bogată de rugăciuni și cântări bisericesti, foarte frumos ilustrată pentru pruncii școlari de ambe sexele. — Prețul unui exemplar legat . . . . . —.44
 Cărticeică de rugăciuni și cântări pentru pruncii școlari de ambe sexele. Cu mai multe icóne frumoșe. Prețul unui exemplar legat . . . . . —.20
 Visul Prea Sfinței Vergure Maria, urmat de mai multe rugăciuni frumoșe. Prețul unui exemplar legat și espedat franco este . . . . . —.20
 Epistolia D-lui nostru Isus Christos. Prețul unui esem. legat și spedit franco —.24
 Din „Literatura poporală“, de Domițiu Doșariu.
 Nr. 1. Moș Toma Bădiceanu, vestitul caraghios al economilor de vite (Mocani-lor) din Săcele. Prețul . . . . . —.12

Preț. Coróne.
 Nr. 2. Vlad Hoțul dela Săcele. —.12
 Nr. 3. Insurătórea Sórelui (basn) —.12
 Nr. 4. Fiul bucătăresei împératului (basn) . . . . . —.12
 Nr. 5. Vacărelul (basn) . . . . . —.12
 Nr. 6. Diana, ȋina munților și Fata de împérat cu mâinile tăiate (2 basmuri), —.12
 Nr. 7. Cinei dialoguri întocmite pentru elevii școlii popor. menite ca producțiuni la esamene și alte festivități școl. . . . . —.20
 Nr. 8. Spiriton și Niculae (basn) —.12
 Nr. 9. Fiul oil (basn) . . . . . —.12
 Nr. 10. Povestiri și anecdot. pop. —.20
Biblioteca teatrală a „Aurorii“.
 Nr. 1. Calea dréptă e cea mai bună, comediă într'un act de A. Kotzebue, localisată de Corn. Darabant . . . . . —.20
 Nr. 2. Paza Maicii sfințe. Dramă în 4 acte, localisată de Ant. Popp . . . . . —.24
 Nr. 3. Otrava de hărciog. Comediă într'un act, de Ant. Popp . . . . . —.16
 Nr. 4. Pedepsirea vanității. Dramă într'un act, trad. din limba francesă de At. Bologa . . . . . —.20
 Nr. 5. Di-crețliă fără voiă. Comediă într'un act, de A. Kotzebue, trad. de Corn. Darabant . . . . . —.24
 Nr. 6. Crescătorul. Comediă într'un act de A. Kotzebue. Localisată de C. Darabant . . . . . —.20
 Nr. 7. Otrava femeiască, comediă de I. Țințar . . . . . —.20
 Nr. 8. Distrășii. Comediă într'un act de C. Darabant . . . . . —.20
Cărți de școală aprobate
 și recunoscute ca cele mai bune și mai metodicesel de Vasile Petri:
 Non ABCD-ar românesc. Edițiunea XII emendată și aprobată de înaltul sin. reg. ung. de culte și instrucțiune publică prin emisul sêu nr. 16.006 din a. 1889. Prețul unui esemplar legat . . . . . —.50
 Legendar sêu carte de cetire pentru școlile populare. Partea I-a: pentru al 3-lea și al 4-lea an de școlă. Edițiunea X., emendată și aprobată de înaltul minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică prin emisul sêu nr. 11.295 din 1889. Un esemplar legat . . . . . 1.—
Tot de același autor:
 Școala română. Fôie pedagogică și didactică pentru interesele institutelor de învățământ și ale organelor acestora. Anul II, IV. și V. (I. și II. e epuizat. Fie-care an 1 fl., cu porto 2.20
 Școala practică. Magazin de lecțiuni și materii pentru instrucțiunea primară. Tom. II, III și VI. (I. e epuizat), fie-care 2.— cu porto 2.20
 Plan de lecțiuni pentru școlile românesel. Intocmit pe 30 de sêptemâni —.50 cu porto . . . . . —.60
 Plan de învățământ pentru școlile populare nemaghiare, în înțelesul articolului de lege XXXVIII. din 1868 și 1879. Edat în urma ordinațiunei minist. reg. ung. de culte și instruct. publ. din 29 Iunie 1889, Nr. 17.284. Prețul . . . . . —.44
 Legea de pensii pentru învățatorii poporali din Ungaria, dimpreună cu ordinațiunile ministeriale publicate în urmă, prețul . . . . . —.44
 Scriptologia sêu modul de a învăța cetitul scriind. Indreptar pentru învățatorii la tractarea cetitulului în școlă . . . . . 2.—
 Călindarul „Aurorii“ pe an. 1902. Prețul unui esemplar . . . . . —.50 prin postă franco . . . . . —.60 6 esemplare spedate franco 2.80
 „Călindarul Plugarului“ pe anul 1902. Pretul unui esemplar . . . . . —.50

Tot de aici se pot procura tot soiul de cărți școlastice și altele, apărute ori și unde.

Requisite de scris pentru școlă și cancelarie. — Tot soiul de tipărituri oficióse.

Tipografia noastră primesce spre efectuare tot soiul de lucrări tipografice cu prețurile cele mai moderate.

Cataloge se trimit ori-și-cui gratis și franco.

Vândătorilor se dă rabatul cuvenit.

Tóte comandez a se adresa la:

Tipografia „AURORA“ A. Todoran,
în Gherla — Szamosujvár.